

PROF. DR DAIVA PETRYLAITĖ
INSTYTUT ZBIOROWEGO PRAWA PRACY I PARTNERSTWA SPOŁECZNEGO
WYDZIAŁ PRAWA
UNIwersytetu WILEŃSKIEGO

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ PANA MGR. MARIUSZA MIĄSKI
PT. „ZASADNOŚĆ WYPŁATY RYCZAŁTU NOCLEGOWEGO MOBILNYM
PRACOWNIKOM TRANSPORT DROGOWEGO – ANALIZA JURYDYCZNA“

Dn. 24 stycznia 2017 r.

Wilno, Litwa

Niniejsza recenzja dotyczy rozprawy doktorskiej Pana mgr. Mariusza Miąski pt. „Zasadność wypłaty ryczałtu noclegowego mobilnym pracownikom transportu drogowego – analiza jurydyczna“ przygotowanej w 2016 r. w Katedrze Prawa Pracy i Polityki Społecznej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego pod kierunkiem prof. dr hab. Andrzeja Mariana Świątkowskiego i dr Marcina Wujczyka.

Niniejsza dysertacja oraz analizowany w niej temat jest specyficzny i jak twierdzi sam autor, dotychczas w Polsce nie doczekał się badań naukowych na takim poziomie, dlatego też nowość i aktualność tematu nie budzi żadnych wątpliwości. Należy zaznaczyć, że pan mgr. Mariusz Miąsko należycie sformułował cel swoich badań. Zaletą jest bardzo szczegółowe uzasadnienie wyboru przedmiotu badań, t.j. pan mgr. Miąsko w jasny i uargumentowany sposób uzasadnia wybór tych czy owych analizowanych zagadnień lub aspektów oraz udowadnia, dlaczego warto było dokonać ich analizy prawno-naukowej.

Zaletą niniejszej pracy jest kompleksowe wykorzystanie różnorodnych źródeł prawa – zarówno prawa pozytywnego, jak i doktryny prawnej. Za szczególnie pozytywną cechę należy uważać analizę orzecznictwa sądowego ze wskazaniem słabych i mocnych stron. Dysertacja zawiera sporo informacji praktycznych, które ukazują problematykę analizowanych kwestii.

Rozprawa doktorska składa się z czterech części. W I części zostały przedstawione szczegółowe informacje dotyczące badanego tematu: przedmiot badań, temat, główne źródła regulacji prawnych, prace naukowe prowadzone przez innych badaczy. Omówione zostały podstawowe pojęcia, zasady oraz istotne regulacje prawne.

Autor w tej części przedstawia bardzo szczegółowy system regulacji prawnych dotyczący analizowanego zagadnienia. Zostały tu omówione wszystkie akty prawne zaczynając od międzynarodowych, europejskich, krajowych i kończąc na najmniejszych na poziomie krajowym (jak np. instrukcje, rozporządzenia itp.). Stworzenie takiego systemu norm prawnych i przedstawienie w rozprawie doktorskiej jest istotną zaletą prowadzonych badań.

Kolejną pozytywną cechą jest materiał statystyczny, dość rzadko spotykany w pracach naukowych. Pan mgr. Miąsko przedstawia dokładne informacje statystyczne na temat transportu drogowego jako gałęzi działalności gospodarczej i w ten sposób uzasadnia nie tylko prawną, ale społeczną i gospodarczą wagę badanego zagadnienia.

Należy zaznaczyć, że zaletą rozprawy jest bardzo dokładna analiza orzecznictwa zarówno Sądu Najwyższego, jak i sądów niższej instancji w sprawach, w których sądy wypowiedziały się na temat aspektów prawnych dotyczących zasadności wypłaty ryczałtu noclegowego mobilnym pracownikom transportu drogowego. Warto podkreślić, że autor nie ogranicza się tylko i wyłącznie do analizy i usystematyzowania wyroków sądowych, lecz posuwa się jeszcze dalej. Szczegółowo omawia rekomendacje wyjaśnienia wydane przez inne instytucje (Urząd Skarbowy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych i in.).

Nie ulega wątpliwości, że autor wykonał naprawdę wielką i żmudną pracę, której wyniki są przedstawione w I części recenzowanej rozprawy doktorskiej.

Drugą część rozprawy doktorskiej - jak zaznacza sam autor - należy uważać za podstawową część niniejszego badania naukowego. W niej pan mgr. Miąsko dokonuje dość szczegółowej i głębokiej analizy zgodności z przepisami prawa zasadności wypłaty ryczałtu noclegowego mobilnym pracownikom transportu drogowego.

Szczególnie warte uwagi jest to, że autor poszukując odpowiedzi na zadane pytania analityczne sięga o wiele głębiej niż normy krajowego prawa materialnego i w oparciu o akty prawa międzynarodowego stawia pytanie o godność pracy kierowców jako pracowników. Omawiając czas pracy (odpoczynku, łącznie z czasem przeznaczonym na sen), kwestie warunków pracy, autor zadaje zasadnicze pytanie, czy dopuszczalne/wymagane warunki pracy kierowców są zgodne z zasadami godnej pracy.

Co więcej, autor zadaje pytanie, czy wypłacając ryczałt pieniężny z tytułu niektórych niedogodnych warunków pracy, możemy twierdzić, że w ten sposób nie występuje problem godności pracy. Wymienione kategorie, którym w rozprawie doktorskiej poświęcono sporo

uwagi, pokazują szerokie poglądy pana mgr. Miąski na analizowane zagadnienie, co pozwala na szczególnie przychylną ocenę prezentowanych przez autora uwag prawnych i filozoficznych.

Trzecia część pracy jest poświęcona przedstawieniu wyników badań naukowych. Czwarta część zawiera wykaz literatury i innych wykorzystanych źródeł.

Jeśli chodzi o przedmiot badań, należy przyznać, że warunki pracy kierowców, ich konkurencja na rynku pracy zarówno w poszczególnych państwach, jak i w kontekście wspólnego rynku unijnego są bardzo ważnymi kategoriami prawnymi i gospodarczymi. Na pierwszy rzut oka wydaje się, że tę dziedzinę bardzo szczegółowo regulują porozumienia międzynarodowe, akty prawa unijnego. Poza tym każde państwo członkowskie, jak w tym przypadku pokazuje przykład badań w Polsce, uchwaliło szereg specjalnych norm prawnych regulujących warunki pracy kierowcy, aczkolwiek regulacje prawne niekoniecznie oznaczają osiągnięcie maksymalnych wyników w praktyce.

Przykłady przytoczone w niniejszej rozprawie dotyczące kwestii wypłaty ryczału noclegowego mobilnym pracownikom transportu drogowego (do tego dochodzą wyjaśnienia oraz zalecenia różnych państw, instytucji regionalnych) pokazują, że istnieje sporo problemów dotyczących stosowania w praktyce regulacji i norm prawnych. Istotną rolę odgrywają aspekty gospodarcze: istnieje konkurencja wśród przewoźników, różne są warunki socjalne w tak zwanych starych i nowych państwach członkowskich. To z kolei zmusza do ograniczenia praw oraz gwarancji w celu uzyskania korzyści gospodarczych, co ostatecznie, jak twierdzi autor rozprawy, może powodować znacznie większe problemy związane z naruszeniem praw człowieka. W związku z powyższym poszukiwanie równowagi między korzyściami gospodarczymi, a godnością pracy jest szczególnie ważne w kontekście niniejszych badań.

Podsumowując należy uznać, iż przeprowadzone w ramach rozprawy doktorskiej badania są niewątpliwie aktualne i nowatorskie. Można jednoznacznie mówić o szerokim zastosowaniu wyników badań naukowych przeprowadzonych przez autora zarówno w dziedzinie kreowania prawa, jak i w praktyce sądowej, a także niewątpliwie w działalności naukowej oraz w procesie nauczania.

Oceniając rozprawę z punktu widzenia treści, należy przyznać, że pan mgr. Miąsko należycie sformułował cele swoich badań naukowych i aż do końca konsekwentnie je realizował. Wnioski przedstawione w rozprawie doktorskiej oraz wskazówki praktyczne są zgodne z celem badań i są wynikiem procesu badań. Po zapoznaniu się z treścią rozprawy doktorskiej mogę oświadczyć, że niniejsza rozprawa jest oryginalną pracą naukową, w której

zasadność wypłaty ryczału noclegowego mobilnym pracownikom transportu drogowego została przeanalizowana w sposób dość wyczerpujący.

Na końcu chciałabym zadać kilka pytań do dyskusji naukowej:

Po pierwsze: Pan szczegółowo przeanalizował sytuację w Polsce zarówno w kontekście regulacji prawnych, jak i w kontekście praktyki sądowej oraz prac naukowych, aczkolwiek zabrakło mi wykorzystania aspektu porównawczego. Zrozumiałe jest to, że przedmiotem Pana badań była sytuacja w Polsce, ale moim zdaniem wykorzystanie odpowiednich przykładów z innych państw unijnych (a szczególnie przewoźników ważnych dla rynku polskiego, takich jak Niemcy) umożliwiłoby spojrzenie na analizowany problem z tak zwanej „perspektywy“. Być może mógłby Pan się ustosunkować, dlaczego nie wybrał Pan metody porównawczej?

Po drugie: szczególnie zaimponowała mi analiza niektórych pojęć, a zwłaszcza pojęć „podróż służbowa“, „nietypowa podróż służbowa“ i „delegowanie“. Pan doskonale przedstawił różnice między tymi pojęciami, ale chciałabym usłyszeć Pana zdanie na temat charakteru pracy kierowców. Czy Pan zasadniczo popiera zdanie, że czas pracy kierowców automatycznie jest zaliczany jako podróż służbowa? Czy mógłby Pan zaprzeczyć temu, że jeśli kierowca przed zatrudnieniem się zdaje sobie sprawę z tego, że jego praca będzie miała taki charakter, więc nie powinien się spodziewać tego, że jego czas pracy będzie uważany za „podróż służbową“?

Po trzecie: muszę przyznać, że w niniejszej rozprawie zabrakło mi wykorzystania zagranicznych źródeł naukowych, przykładów zagranicznej praktyki sądowej. W związku z tym korzystając z okazji chcę zapytać, czy autor wie, jak jest reglamentowana problematyka wypłaty ryczału noclegowego mobilnym pracownikom transportu drogowego w innych państwach unijnych? Jaką postawę w tej kwestii zajmuje Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej?

Po czwarte: w rozprawie doktorskiej sporo miejsca poświęca Pan naturze prawnej ryczału, t.j. analizie, czy jest to wypłata o charakterze bardziej abstrakcyjnym, czy o charakterze kompensacyjnym (natury prawnej). W takim przypadku chciałabym usłyszeć Pana zdanie, jakie są różnice między „gwarancją“ a „kompensatą“ jako pojęciami kategorii prawnej? A może Pana zdaniem są to pojęcia tożsame?

Po piąte: chociaż w pracy doktorskiej są analizowane przepisy prawa międzynarodowego i europejskiego, jednak chciałabym się usłyszeć bardziej szczegółowo Pana zdanie na temat tego, jaki powinien być stosunek tych przepisów wobec krajowych (wewnętrznych)? Być może

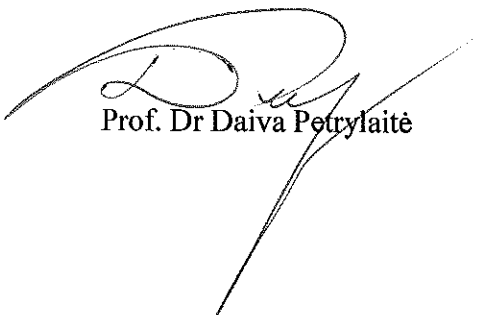
należałoby przeanalizować podział mocy prawnej tych aktów i większą moc prawną nadać regulacji europejskiej, czy też odwrotnie?

Po szóste: oczywiście jest to, że w Polsce warunki pracy kierowców są regulowane wieloma normami różnych gałęzi prawa. W Pana dysertacji nie dostrzegłam konkretnej postawy odnośnie wpływu wzajemnego tych aktów prawnych, a także propozycji, jak należy zoptymizować tę niesamowitą ilość odmiennych i czasami sprzecznych ze sobą norm prawnych.

I na ostatek,

Po siódme: Jak Pana zdaniem w analizowanej kwestii mogłyby być pomocne porozumienia zbiorowe i układy zbiorowe?

Na zakończenie chcę zauważyć, że wszystkie powyższe pytania mają charakter dyskusyjny i nie mają zasadniczego wpływu na ocenę niniejszej rozprawy doktorskiej. Można wysunąć wniosek, że rozprawa doktorska p. Mariusza Miąski została należycie przygotowana i spełnia wymogi stawiane tego typu rozprawom. Rozprawa naukowa oraz dyskusja naukowa dowodzą, że pan Mariusz Miąsko posiada wymagane kwalifikacje niezbędne do uzyskania tytułu naukowego doktora nauk prawnych.

Prof. Dr Daiva Petrylaitė